

ĐỐI THOẠI VỚI ĐẦU GỐI

BỒ ĐỀ

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỐI - MỘT

Sau hơn ba năm, kể từ ngày có bức tranh đầu tiên (20.07.2020), đến nay, sự khác biệt là ... đáng kể.

- Vẽ tranh để làm gì ?
- Để học tính tập trung, kiên trì, nhẫn nại ... (một số người còn kiếm được "xu").
- Thiếu gì cách ...
- Ồ.
- Nói tiếp coi !
- Mất hứng !
- Nói tiếp coi ...
- Con người thường hay nóng vội, kiêu mĩ ăn liền.
- Trong đó có tui.
- Ai cũng vậy hết ...
- Rồi sao ?
- Nhẫn nhục, là một trong sáu đức hạnh của người tu Bồ Tát đạo ...
- Cao siêu quá ... đời thường thôi ông ơi ...

- ...
- Rồi sao nữa ?
- Mất hứng.
- Nói tiếp coi ...
- Sáu đức hạnh đó là: Bố thí, Trì giới, Nhẫn nhục, Tinh tấn, Thiên định và Trí tuệ.
- Thực tế đi ông ơi !
- ...
- Tui muốn tu kiểu nào cho giàu sụ ...
- Bố thí.
- Tui muốn tu kiểu nào cho không bị bệnh ...
- Trì giới. Là: không sát sinh; không trộm cướp (không tham nhũng); không tà dâm; không nói dối, nói hai lời; không dùng rượu, bia các chất ma túy ...
- Tui muốn tu kiểu nào cho thông minh, học cao tới trời ...
- Trí tuệ.
- Là sao ?
- Là văn - tư - tu. Tức phải biết Triết học Phật - tư duy theo Triết học Phật - thực hành theo Triết học Phật.
- Người ta có biết gì Triết học Phật - vấn Tiễn sĩ này, Tiễn sĩ nọ rần rần ... ông ơi !
- ...
- Bí rồi hả ?
- Ừ.
- Còn gì, nói tiếp coi ...
- Mất hứng.
- Nói tiếp coi ...

- Tiến sĩ này, Tiến sĩ nọ ... đến lúc ở cửa tử, mới hay trí tuệ siêu phàm ấy giúp được gì ...
- Là sao ?
- Trí tuệ ấy nếu không có đê, là thứ lâu đài cát ...
- Cụ thể coi ...
- Có nghĩa, sau khi chết, sẽ mọc lông, mọc cánh, thành con dòi giữa đồng phân ... thì, cái Tiến sĩ này, Tiến sĩ nọ ... vênh vang để làm gì ?
- Thiệt không cha nội ?
- ...
- Còn gì, nói tiếp coi ...
- Mất hứng.
- Nói tiếp coi ...
- ...

Bồ Đề

15.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỐI - HAI

- Thời Mạt pháp sinh ra vô số kẻ mạt hạng.
- Là sao ?
- Đó là những kẻ chỉ biết đồng tiền, bất chấp tất cả, bất chấp sức khỏe, bất chấp mạng sống của con người.
- Cụ thể coi ...
- Ví như các loại hạt: hạt mè, hạt đậu. Đậu đỏ, đậu xanh, đậu nành ... bây giờ miễn nhiễm với nấm mốc, mọt ...
- Vì sao ?
- Vì chúng đã được "công nghiệp hóa".

- Là sao ?
- Là chúng đã được ... tẩm thuốc độc.
- Vậy là, mọt, gián, chuột, bọ ăn phải, trúng độc ... đi toong ... Ủa, vậy con người ăn vô thì sao ?
- Bệnh viện Ung Bướu mới báo động: bệnh ung thư tăng vọt.
- Trời tru đất diệt ... những kẻ mặt hạng.
- Không có trời đất gì ở đây - chỉ có con người. Những kẻ mặt hạng được dung dưỡng, bao che nên nảy nở, sinh sôi đông như kiến ...
- Vậy, những kẻ mặt hạng này và những kẻ dung dưỡng nó - khi chết sẽ thế nào ?
- Thành những con giòi chui giữa đồng phân là may.
- Là may ... nói rõ hơn coi ...
- Những kẻ ở Địa ngục ... mơ ước được làm thân con giòi ...
- Người ta không tin đâu ông ơi ... Vậy ông cho thuyết tiến hóa của Darwin là sai ?
- Thuyết tiến hóa của Darwin là đúng.
- Vậy, sao con người lại có thể biến thành con giòi ?
- Thuyết tiến hóa của Darwin là đề cập đến mặt sinh học của động vật. Còn về mặt tâm linh, Darwin mù tịt.
- Là sao ?
- Con người nói riêng, tất cả chúng sanh nói chung, tồn tại bởi hai phương diện: Sắc, tức thực thể và tâm linh.

- Tức là phân xác và phân hồn hén ...
- Tôi nói là: Thực thể và Tâm linh.
- Rồi sao nữa bạn ?
- Về mặt sinh học, tất cả mọi giống loài đều theo quy luật tiến hóa như Darwin trình bày. Có một số đột biến gen khiến quy luật tiến hóa bị biến động ...
- Như con người biến thành giòi hén ?
- Sai. Không phải như thế.
- Vậy như thế nào ?
- Mỗi sinh vật có ...
- Thực thể và Tâm linh.
- ...
- Rồi sao nữa bạn ?
- Thực thể của sinh vật nào đòi hỏi tương thích với tâm linh của nó.
- Chà, coi bộ, rắc rối dữ à ...
- Tâm linh của một vật thể hay một sinh vật, có năng lực và cấu trúc riêng của mình.
- Quá khó hiểu ...
- Ông có nghe "Bản đồ gen" chưa ?
- Cái đó thì thiên hạ nói hà rầm.
- "Bản đồ gen" thuộc về thực thể. Cấu trúc Tâm linh cũng có thể hình dung như vậy. Mỗi phân tử tồn tại ở hai phương diện: thực thể và tâm linh. Những "vi" tâm linh này tạo thành cấu trúc tâm linh của một tế bào. Hàng hà sa số tâm linh tế bào tạo thành cấu trúc tâm linh của vật thể hay sinh vật.
- Thì sao ? Tâm linh của con giòi là con giòi. Tâm linh của con người là con người ...

- Tâm linh tồn tại ở hai mặt: năng lực và cấu trúc. Hai mặt này là Vô thường - tức luôn luôn biến đổi.

- Chà, coi bộ ...

- Có tám con đường trực tiếp làm biến đổi năng lực và cấu trúc tâm linh, đó là: KIÊN, sự nhìn, sự biết; TƯ DUY, sự suy nghĩ, tưởng tượng; NGŨ, sự nói, đọc, viết, ra dấu ...; MẠNG, việc làm, kế sinh nhai; NGHIỆP, hành động, sinh hoạt, thói quen; TINH TẤN, kiên định, hăng say, nỗ lực; NIỆM, khởi đầu của suy nghĩ, điều hướng đến; ĐỊNH, sự tập trung.

- Biến đổi "ra răng" ?

- Tám con đường đó, nếu là thiện, nó khiến cấu trúc tâm linh hoàn hảo; năng lực tâm linh mạnh mẽ - ngược lại, tám con đường đó là bất thiện, nó khiến cấu trúc tâm linh bị dị tật, biến dạng; năng lực tâm linh yếu ớt.

- Vậy là ...

- Tùy vào năng lực và cấu trúc tâm linh của con người thế nào - sau khi chết, nó sẽ nhập vào một thực thể phù hợp hoặc đến một nơi phù hợp.

- Năng lực tâm linh, rồi cấu trúc tâm linh ... rắc rối ...

- Cấu trúc tâm linh là xét về chi tiết, năng lực tâm linh là xét về tổng thể. Cũng tựa như một lực sĩ, với cấu trúc thể trạng nhất định sẽ nâng được quả tạ cả trăm ký, còn thể trạng của ông, nâng được chén cơm ...

- Giỡn hoài cha ... Rồi sao nữa ?
- Tâm linh là vật chất. Kế thừa từ đời này sang đời khác, từ kiếp này sang kiếp khác ...
- Làm sao mà biết được năng lực và cấu trúc tâm linh thế nào ?
- Mỗi tế bào đều thể hiện năng lực tâm linh của mình bằng hào quang, tức loại ánh sáng vi tế. Một tập hợp tế bào, ví như quả tim, tạo thành năng lực tâm linh của một tạng ...v.v... Con người là tập hợp của rất nhiều năng lực tâm linh, năng lực tâm linh chung nhất của con người là lớp hào quang bao bọc xung quanh con người. Một năng lực tâm linh mạnh mẽ, hào quang sẽ rực rỡ sáng chói; ngược lại, một năng lực tâm linh yếu đuối, hào quang sẽ mờ đục, nhợt nhạt.
- Làm sao nhìn thấy ?
- Chỉ một số người có khả năng đặc biệt sẽ nhìn thấy bằng "con mắt thứ ba", ở Ấn Đường, giữa trán. Trong tương lai, khoa học sẽ chụp được lớp vỏ hào quang này.
- Rồi ...
- Mệt. Chùng đó thôi. Nghỉ.
- Hết hơi rồi hả?
- ...

Bồ Đề

16.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỐI - BA

- "*Các pháp đều vô thường . Vô thường là khổ*".
- Là sao bạn ?

- Ông học triết Marx, môn ghé trường đại học, mà không nghe hai chữ "Vô thường" là sao ?

- Lạ à nghe ...

- "Mọi sự vật trong tự nhiên và xã hội ..."

- A, "Mọi sự vật trong tự nhiên và xã hội - luôn vận động và biến đổi".

- Marx giỏi ghê, phát hiện ra cả một quy luật tự nhiên khách quan của vũ trụ ...

- Ông chửi người ta hả ?

- Ai dám ...

- Hình như ... "ai đi ngang cửa, gió mùa đông bắc đã về ..." . Hình như bạn còn điều gì ?

- Marx không hiểu được về thứ hai.

- Về gì ?

- Vô thường là khổ. Tức mọi biến đổi là khổ.

- Là sao ?

- Ví như ông ... không được, ông xấu trai quá ...

- Ông nói sao ... tui thấy ... cũng bảnh chứ.

- Ví như, một người mẫu, đẹp trai, có sáu múi ...

- Chà, cô nào cũng ... thèm.

- Mỹ nam kia, già đi, nhão ... có khổ không ?

- Đó là lẽ tự nhiên mà ông, có gì là khổ ?

- ...

- Bí rồi hả ?

- Người mẫu, đẹp trai, có sáu múi ... bỗng dưng bị xe tông ... ngồi xe lăn ... có khổ không ?

- Ông nói chuyện xui ... xui thì phải chịu thôi ...
- Nhưng, đó là biến đổi . Vậy biến đổi đó có khổ không ?
- Nói như ông là bi quan. Là thuộc về chủ nghĩa bi quan.
- Đó là bản chất. Đó là Triết. Vậy tính Triết của Triết học ở đâu - trong cảnh này ?
- Tôi hỏi ông, một người đang rớt mòng tơi, bỗng rụng trúng số độc đắc, thì vui hay khổ?
- Khổ.
- Sao lại khổ ? Nếu là khổ sao người buôn gánh bán bưng cũng dốc túi tìm đến nó ? Không lẽ đi mua cái khổ sao ?
- Số tiền ấy có tồn tại mãi mãi chẳng ? Nếu không còn thì có khổ không ?
- Sao lại không còn ? Có những người nhờ trúng số mà có vốn làm ăn ... giàu càng giàu thêm ...
- Sự giàu ấy tồn tại mãi chẳng ? Nếu bỗng rụng không còn ... thì có khổ không ?
- Sao lại không còn ?
- Già, bệnh, chết - thì tài sản ấy có mang theo được không ?
- Đến đó thì thôi.
- ...
- Bí rồi hả ? Tôi nói cho ông nghe: nhờ có sự biến đổi, những thứ lạc hậu, thấp kém mới chịu lìa bỏ để những thứ tân tiến, cao đẹp có cửa mà vươn lên ...

- Nếu có sự vĩnh hằng thì còn khổ không ?
- Không và có. Không, là khi sự vĩnh hằng dành cho những điều tốt đẹp. Khổ, là khi sự vĩnh hằng dành cho điều tồi tệ.
- Khi biết Vô thường là khổ - thì sẽ tránh xa nó, để đến với cái vĩnh hằng - tức, lià bỏ những điều thấp kém để đến với những điều cao đẹp. Để đến được với cái vĩnh hằng đòi hỏi phải toàn thiện. Có nghĩa, khi đó, sự vĩnh hằng chỉ và chỉ dành cho những điều tốt đẹp.
- Ừm ... Triết !
- Triết, chẳng phải là Triết ...
- Là sao ?
- Nên mới gọi là Triết.
- Ý ông ... đó là cuộc sống, là đời thường ?
- ...

Bồ Đề

18.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỎI - BỐN

Phan Tung Châu

- Các Pháp là vô thường. Vô thường là khổ.
Khổ không phải là ta; không phải là của ta;
không phải là bản ngã của ta.

- Ủa, lần trước, ông nói ... tôi tưởng chỉ có vé thứ hai ... hóa ra còn vé thứ ba ?

- Đúng vậy.

- Một người, rớt mồng toi, phải đi vay nóng, đến ngày trả tiền lãi, không có gì để trả, bọn xã hội đen đòi xin tỵ huyết ... khổ thấy ông bà nội ... vậy mà, "không phải là ta"; "không phải là của ta" ... sao kỳ vậy ta ?

- Khổ kia rồi có qua không ?

- Phải có tiền trả nợ mới qua được ông à !

- Trên đời này có ai bị cái khổ tròng vào thân suốt đời không ?

- Hết cái khổ này đến cái khổ khác ông ơi ...

- Vậy, cái ta ở đâu trong nỗi khổ ?

- Thì, cái khổ bao trùm lên cái ta, làm đời ta tối thui.

- ...

- Sao, bí rồi hả ?

- Có người nào ngồi yên để kẻ cho vay đến "xin tỵ huyết" không ?

- Cũng có chứ. Họ bắt lực rồi.

- Vậy, sau khi trả "tỵ huyết", có còn khổ nữa không ?

- À ... ừ ... nếu cho tỵ xíu huyết thì khổ còn chút ít ... nếu cho huyết nhiều quá thì ... hết khổ.

- Vậy cái khổ kia có thường hằng trong ta không ?

- À ... ừ ... thì ... nhưng mà, rõ ràng, cái khổ kia là của ta mà !

- Nếu là của ta. Nếu biết đó là khổ ... sao không buông nó ra, ghì chặt để làm gì ?
- Ý của ông là ...
- Con người tự thân tóm cái khổ cho mình ... đến lúc cái khổ đến, sẽ đến; và đến lúc cái khổ đi, sẽ phải đi ... không có gì là bất biến. Khổ không phải là ta; không phải là của ta - hiển nhiên cũng không phải là bản ngã của ta.
- Đó là lẽ ... Vô thường.
- ...

Bồ Đề

18.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỐI - NĂM

Phan Tung Châu

- "*Sắc là vô thường. Vô thường là khổ. Khổ không phải là ta; không phải là của ta; không phải là bản ngã của ta*".
- Vụ này nghe ở tập trước rồi huynh.
- Vậy sắc là gì ? Như thế nào ?
- Ý tui là ... vụ ... vô thường là khổ. Khổ không phải là ta ... nghe rồi. Còn cái vụ sắc thì ... nói nghe coi ...

- Sắc là cái thân mấy chục ký của ông.
- À, thực thể. Con người tồn tại với hai phương diện: thực thể và tâm linh.
- Thuộc bài.
- Rồi sao nữa bạn ?
- Ngày ông nhìn mình trong gương mấy lần?
- Không nhớ hết ông ơi, cũng nhiều ...
- Rồi đăm đăm nhìn nhan sắc đó hả ?
- Ai cũng vậy ông ơi, phải yêu quý bản thân mình chứ ?!
- Rồi định nhìn nhan sắc đó là ta; là của ta; là bản ngã của ta - đúng không ?
- À ... ờ ... mà không của ta thì là của ai ?
- Nhan sắc của ông ...
- Thôi, nói nhan sắc của người đẹp đi ...
- Như hoa hậu, hoa khôi, ca sĩ ...
- Đúng rồi, nói về mấy người đó đi ...
- Mới đây thôi, những nhan sắc ấy còn rực rỡ ...
- Công chúng bu đen xung quanh ...
- Vậy mà, bỗng dưng cái nhan sắc ấy ...
- Tàn phai ...
- Cho dù có cố níu kéo đến thế nào ...
- Sửa sang đủ mọi kiểu ...
- Nhan sắc rực rỡ một thời sẽ không còn ...
- Ủa, tự này giờ, những điều ông nói ... đó là lẽ tự nhiên ! Có gì đáng để nói ?
- Điều đáng nói là ...
- Là răng ?
- Con người định ninh rằng ... hình bóng con người trong tâm tưởng của mình là bất biến.

- Thì đúng vậy mà ?! Một tấm hình đã được chụp, lưu trong ký ức ... sẽ không có đổi thay .
- Cho dù, người ấy đã mất.
- Đúng vậy, đầu thai kiếp khác, sẽ trở lại y choang.
- Sai ... ai !
- Làm giật mình cha nội ! Sai chỗ nào ?
- Không còn con người đó lần thứ hai.
- Là sao ?
- Cái hình hài cao một mét sáu của ông, có cái mũi khoằm khoằm, cái cằm nhọn nhọn ...
- Sao ông tả ... giống phù thủy quá ...
- Sẽ không còn lập lại lần thứ hai, cho dù phải trải qua hằng tỷ, tỷ kiếp người.
- Cha, điều này nghe ngộ à ! Vì sao ?
- Vì là vô thường .
- Thì, biết rồi, là sự biến đổi.
- Không có sự biến đổi lập lại như khuôn đúc.
- Vậy, mấy người sinh đôi thì sao ? Người ta nói: giống như hai giọt nước.
- Sai ... ai !
- Làm giật mình cha nội ?!
- Ý là ... cặp song sinh giống như hai giọt nước ấy - da trắng, cao một mét tám, mắt xanh, tóc vàng, mặt trái dưa ...
- Tả người ta mà cũng hẹp hòi ... cho mặt trái dưa luôn cho rồi.
- Tức là, cặp song sinh giống như hai giọt nước ấy - da trắng, cao một mét tám, mắt

xanh, tóc vàng, có hai gương mặt tròn như hai trái dứa ... sẽ không còn lập lại lần thứ hai, cho dù phải trải qua hằng tỷ, tỷ kiếp người.

- Đó là lẽ vô thường. Nhưng vì sao ?

- Vì, cặp song sinh ấy, sẽ có người có thể trở thành một cô gái da đen; người kia, có thể sẽ thành một gã da vàng, mũi tẹt - hoặc ngược lại - hoặc sẽ biến theo một cách khác.

- Vì sao ?

- Vì tiền kiếp của họ là khác nhau; khuynh hướng tâm lý của họ khác nhau; trình độ nhận thức khác nhau; ý chí khác nhau ... sẽ dẫn đến suy nghĩ, lời nói, hành động, việc làm ... của họ khác nhau. Một khi suy nghĩ, lời nói, hành động, việc làm ... của họ khác nhau ... sẽ có những biến đổi hoàn toàn khác nhau ...

- Thậm chí, có người, đời này đẹp trai, con bà Hai ... đời sau, mọc lông, mọc cánh, mọc sừng ... thành con ...

- Đúng ... úng !

- Làm giật mình cha nội ?!

- Vì vậy ...

- Không khư khư giữ chặt cái sắc trong tâm tưởng của mình ! Buông bỏ nó, để hướng đến cứu cánh giải thoát.

- "Bốp" !

- Á, đau cha nội ?!

- ...

Bồ Đề
19.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GÓI - SÁU

- "*Thọ, Tướng, Hành, Thức là vô thường. Vô thường là khô. Khô không phải là ta; không phải là của ta; không phải là bản ngã của ta*".

- Mới, mới, mới ...

- Có gì là mới ? Con người tồn tại bởi hai phương diện ...

- Thực thể và Tâm linh.

- Thuộc bài.

- Ủa, mà thực thể thì dính gì đến Thọ, Tướng, Hành, Thức ?

- Một thực thể của con người - được cấu tạo bởi "Tứ đại": đất, nước, gió, lửa - sẽ đề cập vào lúc khác - ở đây, chỉ đề cập đến : thực thể của con người được thể hiện và vận hành bởi năm yếu tố, gọi là Ngũ uẩn, đó là: Sắc, Thọ, Tướng, Hành, Thức.

- Ở đây bỏ qua phần Tâm linh, chỉ nói đến Thực thể vận hành thôi hén ...

- Sắc ...

- Đó là vài chục ký ...

- Thọ ...

- Không biết.

- Thọ, là cảm giác thụ hưởng.

- Như ... phê phê ... hén ?

- Phê cái gì ?

- Ủ, thì ... phê thuốc ... lá ba số tám. Lộn, thuốc lộn mới ba số tám ...

- Ở đâu mà có cảm giác này ?

- Mua, chỗ nào mà không có ? Đến ma túy đá còn mua được nữa là ...
- Tôi hỏi: ở đâu mà có cảm giác này ?
- Ừm ... NO biết.
- Để có cảm giác thụ hưởng, đó là khi Lục căn tiếp xúc với Lục trần ...
- Cha, phức tạp dữ à ...
- Lục căn, đó là: mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, ý. Lục trần đó là: sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp.
- Trời ơi, nhớ hết mấy cái này chắc xỉu ...
- Khi ăn một tô phở, cảm giác thấy ngon, thấy thơm là ở đâu ?
- Là ... là ...
- Là ở lưỡi ...
- Thuộc Lục căn, tiếp xúc với Lục trần là vị ngọt của nước lèo ...
- Là ở mũi ...
- Thuộc lục căn, tiếp xúc với Lục trần là hương của mùi ... phở.
- Con người thể hiện, vận hành - tức, đó là sự sống của con người. Ông có mua vé số ?
- Cũng thi thoảng ...
- Mua vé số, về nằm trên giường, vắt tay lên trán, tưởng tượng cảnh trúng số, khi đi lãnh vé số, sợ bị cướp ... đúng không ?
- Cha nội này, sao ...
- Đó là Tướng. Tướng ở đâu ra ?
- Thì ... mua vé số ...
- Cùi bắp !
- Trời ơi, ông nói tui là ... cùi bắp ?

- Tưởng trong trường hợp này do ý ...
- Thuộc Lục căn, tiếp xúc với lục trần là ... là ... Pháp.
- Pháp, ở đây cụ thể là cái gì ?
- Cụ thể ... cụ thể ...
- Cùi bắp !
- Ông ... ông nói tui là cùi bắp ?!
- Là cái vé số đã được mua !
- Ờ ...
- Trở lại việc ăn phở. Lúc nãy, đề cập đến hành động ăn phở là ăn trên thực tế. Bây giờ, trong hoàn cảnh ông không có tiền, nằm chèo queo, bụng đói, lại thèm ăn phở ... ông tưởng tượng ra cảnh xì xụp ... Bây giờ, chuyện ăn phở là ăn trong tưởng. Tưởng này do Ý là thèm ăn ... Pháp, ở đây cụ thể là ...
- Cụ thể ... cụ thể ...
- Cùi bắp !
- Nữa ...
- Là tô phở ! Pháp, trong kinh sách Phật có rất, và rất ... nhiều nghĩa.
- Quá phức tạp ...
- Hành là ...
- Hành động.
- Trên đường, có một cô gái đẹp ...
- Hấp dẫn ...
- Ông tò tò đi đằng sau, với ý định làm quen ...
- Thí dụ người khác đi ...
- Cô gái biết ông đi đằng sau, cô lấy từ trong túi xách ra chiếc gương, để kiểm tra dung

nhân, đồng thời liếc xem người đi theo mình có dễ coi không ... trong lúc cô gái lấy chiếc gương, vô tình cô kéo theo tờ giấy bạc năm trăm ngàn rơi ra ngoài ... ông trở nhanh tới, đập chân lên tờ giấy bạc, rồi sau đó giả vờ cúi xuống sửa giầy giày ... trong tích tắc, tờ giấy bạc nằm gọn trong lòng bàn tay ...

- Ông hơi quá rồi nghen ...

- Đó là ... Hành. Nhưng, ngay sau đó, ông suy nghĩ, lấy tờ giấy bạc đó là không hay, là bất thiện, ông đi nhanh về phía trước, trả tờ giấy bạc cho cô gái ... đó là Thức . Sau đó ông làm quen, nắm tay cô gái ...

- Ở đâu ra chuyện tốc hành, thần kỳ vậy trời

...

- Ông nắm tay cô gái, đó là Thân, thuộc Lục Căn, tiếp với Lục trần là Xúc, qua đó cho ông cảm giác phê phê ...

- Thôi nghen ...

- Tóm lại, con người tồn tại ở hai phương diện, đó là ...

- Thực thể và Tâm linh.

- Thực thể được thể hiện và vận hành bởi ...

- Ngũ uẩn.

- Ngũ uẩn đó là ...

- Sắc, Thọ, Tưởng, Hành Thức.

- Sắc là vô thường nên ...

- Thọ, Tưởng, Hành, Thức cũng vô thường .

- Vô thường là khổ. Khổ không phải là ta ...

- Không phải là của ta; không phải là bản ngã của ta.

- "Bốp".
- Ái, đau cha nội !
- ...

Bồ Đề
20.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐẦU GỐI - BẦY

- "*Tứ Niệm Xứ, đây là con đường độc nhất đưa đến thanh tịnh cho chúng sanh, vượt khỏi sầu não, diệt trừ khổ ưu, thành tựu chánh trí, chứng ngộ Niết-bàn*". Đó là lời Phật, trong kinh Trung Bộ.

- Hôm nay định nói điều gì huynh ?

- Con đường tu Phật.

- Cha, sao tui thấy ... tùm lum ... Nào là Nam truyền, Bắc truyền ... Thiên Tông, Tịnh Độ Tông, Mật Tông ...

- Cho dù truyền thừa như thế nào, Tông phái gì ... nếu rút gọn, con đường tu Phật sẽ chỉ là Giới - Định - Tuệ.

- Vậy đi, cho nó gọn. Và ?

- Giới, là thực hiện những điều không được làm.

- Tu tại gia thì giữ nghiêm ngũ giới: không sát sanh; không trộm cắp; không tà dâm; không nói dối, không nói hai lời; không sử dụng các thứ gây nghiện như: rượu, bia, ma túy, cờ bạc .

- Thuộc bài.

- Ủa, ông nói ... Tứ Niệm Xứ, đây là con đường độc nhất ... là sao ?

- Ông muốn xây ngôi nhà chứ gì ?

- Rồi sao ?

- Trước tiên, ông phải đào móng, đó là Giới. Sau đó xây nên ngôi nhà, đó là Định. Nhà

như thế nào, kiêu dáng gì, trang trí nội thất ra sao ... đó là Tuệ.

- Tuệ, đó là văn - tư - tu, có nghĩa hiểu biết Triết học Phật, tư duy theo Triết học Phật, thực hành theo Triết học Phật - ông nói ở tập trước rồi ... còn cái vụ ... con đường độc nhất ... là sao ?

- Đó là Định. Định, là sự tập trung. Tập trung để soi rọi. Tập trung để truy ra bản chất vấn đề ... Trong phân Định, Tứ Niệm Xứ, là con đường độc nhất hình thành ra được ngôi nhà như ví dụ ở trước.

- Còn mù mờ thế nào ...

- Ngôi nhà trong ví dụ, đó là: *thanh tịnh, vượt khỏi sầu não, diệt trừ khổ ưu, thành tựu chánh trí, chứng ngộ Niết-bàn.*

- Có nghĩa ... đó là mục tiêu của người tu ... cũng giống như mục tiêu người đời thường là xây nhà.

- Cho nên, cho dù là Nam truyền, Bắc truyền ... Thiên Tông, Tịnh Độ Tông, Mật Tông ... đều phải *lấy thanh tịnh, vượt khỏi sầu não, diệt trừ khổ ưu, thành tựu chánh trí, chứng ngộ Niết-bàn* - là mục đích tối thượng.

- Nhưng mà ... xây nhà thì có nhiều cách ... có người thích nhà gỗ ; có người thích nhà đúc lầu cao ; có người chỉ thích nhà trệt nhưng rộng ... vì vậy mà có nhiều Tông phái

...

- Đúng là như vậy, nhưng đâu là điều chung nhất ?

- Thì ... là ... một mái che. Tránh nắng, mưa, gió, nóng, lạnh ...
- Đó chẳng phải là cứu cánh sao ?
- Thì ... đúng là cứu cánh.
- Người tu Phật chỉ một mục đích, đó là cứu cánh giải thoát. Tứ Niệm Xứ là phương tiện, phương tiện này Phật nói: đó là "*con đường độc nhất*" ...
- Vì sao là con đường độc nhất ?
- Bởi, đó chính là bản vẽ ngôi nhà !
- Bản vẽ ? Là sao ?
- Nếu không soi rọi - thấy rõ thực chất con người mình ra sao, như thế nào - thì tu chỉ là nửa vôi, không rót ráo - tức, xây nhà không có bản vẽ.
- Ừm ... nếu vậy ... Tứ Niệm Xứ ...
- Tu Tứ Niệm Xứ, đó là cách quan sát, kiểm soát bản thân một cách trung thực và khách quan ... nói gọn, là giúp bản thân được sống trong Chánh Niệm.
- Cụ thể ?
- Theo Thiền sư Thích Giác Nguyên, ông còn tên gọi khác là Toại Khanh, ông nói: hãy tu theo kiểu "dục rác", người miền Bắc gọi là "vất rác", tức vất bỏ rác.
- Là sao, chưa rõ ...
- Mỗi khi trong đầu chớm xuất hiện suy nghĩ tà, bất thiện - tức, có vài cọng rác - ngay lập tức, phải vất bỏ nó đi - không để cho nó hình thành một đồng rác.
- Đó là suy nghĩ ...

- Mỗi khi chuẩn bị nói những điều tà, bất thiện - tức, có vài cộng rác - ngay lập tức, phải vất bỏ nó đi - không để cho nó hình thành một đồng rác.

- Còn ...

- Mỗi khi chuẩn bị hành động những điều tà, bất thiện - tức, có vài cộng rác - ngay lập tức, phải vất bỏ nó đi - không để cho nó hình thành một đồng rác.

- Tứ Niệm Xứ vậy sao ?

- Thực ra, đó cũng chỉ là một khía cạnh ... Người tu Phật nên tiếp cận kinh Phật. Đọc, tư duy, thực hành theo những gì Phật giảng trong kinh Tứ Niệm Xứ. Kinh Tứ Niệm Xứ ở trong bộ kinh Trung Bộ .

- Muốn xem, tìm ở đâu ?

- Vâng, ông chưa nghe chuyện ...

- Chuyện gì ?

- Có bà vợ sắp đi chợ, ra đến xe, tìm chìa khóa ... loay hoay một lúc, cất giọng hỏi chồng trong nhà mà cả xóm đều nghe ... "Ông có thấy chìa khóa xe ở đâu không ?". Sau một chút yên lặng, người chồng cất giọng trả lời, cả xóm đều nghe ... "Bà có tìm trên Google chưa ?".

- Ồ hén.

- ...

Bồ Đề

21.12.2023

ĐỐI THOẠI VỚI ĐÀU GỐI - TÁM

- Tánh không trong "Tâm Kinh Bát Nhã" là lõi, là trọng tâm, là cốt tủy của Triết học Phật; là lõi, là trọng tâm, là cốt tủy của trí tuệ Phật.
- Tánh không ... là điều quá bí hiểm, quá thâm sâu ... huynh.
- Ông biết "Bát Nhã Tâm Kinh" ?

- Đọc, tụng hàng ngày ...
- Vậy ông hiểu như thế nào ?
- À ... ừ ... thì ... đại khái ...
- Đại khái như thế nào ?
- Thì ... khi Bồ Tát quán chiếu, soi rọi thấy Năm Uẩn đều không nên vượt qua mọi khổ ách ...
- Như thế nào Năm Uẩn đều không ?
- Sắc, Thọ, Tưởng, Hành, Thức là ... vô thường.
- Vô thường là biến đổi hay mất ?
- Là ... biến đổi.
- Biến đổi thì còn hay không còn ?
- Còn.
- Vậy, đó có phải là tánh không ?
- Ừm ... không phải rồi ... Bởi vậy tôi mới nói là thâm sâu, bí hiểm mà ...
- Trong kinh nói: "*Xá lợi tử, Sắc chẳng khác không, không chẳng khác Sắc; Sắc tức là không, không tức là Sắc; Thọ, Tưởng, Hành, Thức cũng lại như thế*". Ông hiểu như thế nào ?
- Lại hỏi nữa ... mỗi lần nghe ông kêu tên, hỏi, tay chân muốn rụng rời ...
- Thế nào ?
- À ... ừ ... Tức là ... cái thân sáu mươi ký của tui ... đang có, bỗng dưng ... lặn đùng ra ... mất. Mất, tức là không rồi.
- Ông mất, rồi sống lại được chăng ?
- Chết, sao còn sống lại được ?
- Vậy "*Không tức là Sắc*" - có ý nghĩa gì ?

- Đã nói ... thâm sâu, bí hiểm ... mà !
- Còn điều gì thâm sâu, bí hiểm ?
- Nữa, hỏi nữa ... để tôi đọc luôn cho ông nghe ... *"Xá Lợi Tử, trong tánh không của các pháp không sanh, không diệt, không nơ, không sạch; không thêm không bớt - cho nên trong tánh không của các pháp không có Sắc, không có Thọ, Tưởng, Hành, Thức; không có Mắt, Tai, Mũi, Lưỡi, Thân, Ý; không có sắc thanh hương vị xúc pháp; không có nhãn giới, cũng không có ý thức giới; không có vô minh cũng không hết vô minh; không có già chết cũng không hết già chết; không có Khổ, Tập, Diệt, Đạo; không có trí tuệ cũng không có chứng đắc"*.
- Là sao ?
- Mèn ơi, tui tính hỏi ông ... ông lại hỏi tui ... là sao ?
- Pháp ở đây có nghĩa gì ?
- Pháp ở đây có nghĩa là mọi sự vật trong tự nhiên và xã hội.
- Khá khen. Pháp ở đây không bao gồm hiện tượng. Pháp ở đây chỉ là mọi sự vật.
- Lần đầu tiên tui mới được ông khen. Bữa nay phải đi mua vé số ...
- Ông hiểu đoạn kinh trên như thế nào ?
- Nữa, hỏi nữa ... Hỏi tui còn đi học, mỗi lần cô giáo kêu tên, tui muốn xỉu ...
- Thế nào ?
- Đã nói ... thâm sâu, bí hiểm mà ...
- Con người tồn tại ở phương diện nào ?

- Dễ ợt, em thầy ! Con người tồn tại ở hai phương diện: Thực thể và Tâm Linh.
- Tánh Không thuộc phương diện nào ?
- Mới hỏi câu dễ, giờ làm khó ... hên xui, năm mươi năm mươi ... Thực thể.
- Thực thể là sao ?
- Tui đã nói ... thâm sâu, bí hiểm mà ... Tâm linh ! Tánh Không thuộc phương diện Tâm linh.
- Vì sao ?
- Mèn ơi, tui hỏi ông ... giờ, ông hỏi tui ... tui biết hỏi ai ?
- Tánh Không thuộc phương diện Tâm linh. Vì sao ?
- Nữa ...
- Vì tất cả đều chuyển hóa vào Tâm linh người. "*Không tức là Sắc*". Sự chuyển hóa này định hình cho một sắc trong tương lai ... Tâm linh như thế nào ?
- Dễ ợt, đã nói ở những tập trước ... em thầy! Tâm linh thể hiện ở cấu trúc và năng lực tâm linh. Có tám con đường trực tiếp làm biến đổi năng lực và cấu trúc tâm linh. Tám con đường nếu thiện, gọi là Bát Chánh Đạo hay Bát Thánh Đạo. Tâm linh người thực hành Bát Chánh Đạo, tức thiện, năng lực tâm linh mạnh mẽ, cấu trúc tâm linh hoàn hảo; ngược lại, nếu sống bất thiện, năng lực tâm linh yếu đuối, cấu trúc tâm linh dị tật, biến dạng. Tâm linh kế thừa từ đời này sang đời khác;

từ kiếp này sang kiếp khác. Cho mười điểm thầy !

- Tất cả các Pháp, từ khi mới chỉ là đơn bào, nó đã tồn tại ở hai phương diện: Thực thể và tâm linh. Cho nên: *các pháp là không sanh*. Đó là tự tánh. Trải qua hàng tỷ, tỷ ... năm - Tâm linh của đơn bào ấy phát triển không ngừng ...

- Còn *không diệt* ?

- Khi một thực thể đơn bào bị hoại, tâm linh của nó không mất. Tâm linh người cũng vậy.

- Vì sao?

- Vì tâm linh là vật chất. Vật chất không mất đi, nó tồn tại dưới dạng này hay dạng khác.

- Cũng như giọt sương tan. Tan, nhưng chẳng phải là tan. Bởi, còn đó hydro và oxy ... nói giống giọng ông y choang ...

- Khi quán chiếu, soi rọi Tâm linh của một con người, Bồ Tát thấy nơi ấy: *không sanh, không diệt, không nhớ, không sạch; không thêm, không bớt* ... Không ... và không. Tuy nhiên, Không, chẳng phải là Không. Khổ, Tập, Diệt, Đạo - Tứ Diệu Đế - tất cả ... Tất cả chuyển hóa vào trong cái Không, thể hiện cụ thể nơi Tâm linh người. Tất cả - không đi đâu mà mất.

- Mọi thực hành theo pháp Phật ... *Trí tuệ, nhãn giới, ý thức giới* ... tất cả đều không mất - cho dù thân xác này không còn ...

- ...

*Tất cả công đức từ tập sách này xin nguyện
hồi hướng cúng dường muôn loài chúng
sinh và thập phương chư phật.*

Bồ Đề

23.12.2023

(PHỤ LỤC)

HỮU VI

Không phải ở các nước tư bản văn minh như: Mỹ, Châu Âu, Nhật, Hàn Quốc ... là được tự do.

Cũng không phải sống dưới chế độ Cộng Sản thiếu văn minh là không được tự do - vì sao ?

Vì, tuyệt đại đa số đều không hiểu, hiểu nhầm, hiểu lệch lạc về ý nghĩa của tự do. Tại sao ?

Bởi, con người tồn tại ở hai phương diện: Thực thể và Tâm linh. Thực thể và Tâm Linh - không phải là "Xác" và "Linh hồn". Thực thể và Tâm linh đều là vật chất. Thực thể là vật chất; Tâm linh cũng là vật chất. Điều này, rõ ràng, khoa học của con người hiện tại là chưa với tới được. Việc chứng minh Tâm linh của con người là vật chất sẽ đề cập trong một dịp khác (*nếu muốn biết ngay, đọc "Tâm và Tâm linh" trong website Chùa NET: chuanet.vn hoặc chuanet.org*). Ở đây, cho thấy: vì hiểu con người chỉ được một nửa - nên ý nghĩa về tự do trở thành lô bịch. Ngạn ngữ phương Tây có câu: "Nửa ổ bánh mì là nửa ổ bánh mì; nửa sự thật không phải là sự thật".

Tự do là điều tối quan trọng của con người. Tự do là điều tối cần thiết của con người. Tự do là ý nghĩa cao thượng bậc nhất của con người.

Một con người được tự do là con người sống với ý nghĩa NGƯỜI - ý nghĩa đúng đắn nhất vốn có của nó. Liệu rằng có ai có được cuộc sống như thế không ? Xin trả lời ngay là: vô số.

Phật Thích Ca Mâu Ni đề xướng cứu cánh (mục đích tối thượng) là: giải thoát (Niết Bàn). Thế nào là ý nghĩa của sự giải thoát (Niết Bàn) ? Giải thoát (Niết Bàn) là giải thoát cái gì ?

Chỉ và chỉ có những kẻ bị giam cầm mới cần đến sự giải thoát. Chỉ và chỉ có những kẻ nhận ra mình đang bị giam cầm - và, khao khát tự do - mới tìm cho mình con đường giải thoát.

Khi đã được tự do, Phật Thích Ca Mâu Ni nhìn lại, nhận ra: con người đang bị giam cầm trong vòng tử sanh luân hồi. Đang trầm luân trong bể khổ hàng tỷ, tỷ, tỷ ... năm. Đau đớn thay, con người lại chỉ biết an phận trong sự giam cầm khắc nghiệt ấy.

Đó là chân lý và là chân lý đích thực.

Tuy nhiên, việc đề xướng của Phật Thích Ca Mâu Ni: con người cần phải đạt giải thoát (Niết Bàn) là cứu cánh - và phải đạt cứu cánh ấy - là đề xướng mang tính tuyệt đối. Ở đây, vấn đề đặt ra chừng mực hơn ... trước khi bước vào một hành trình - không thể xem là dễ dàng - theo đề xuất của Phật ...

Trở lại vấn đề, khoan tính đến việc thành Phật:

Không phải ở các nước tư bản văn minh như: Mỹ, Châu Âu, Nhật, Hàn Quốc ... là được tự do.

Cũng không phải sống dưới chế độ Cộng Sản thiếu văn minh là không được tự do - vì sao ?

Bởi, cho dù sống ở các nước tư bản văn minh hay ở chế độ Cộng Sản thiếu văn minh - đều không thể tự do - khi bị cái "vòng kim cô" xiết trên đầu; ngược lại, cho dù sống ở các nước tư bản văn minh hay ở chế độ Cộng Sản thiếu văn minh - nếu không bị cái "vòng kim cô" xiết trên đầu - là được tự do. Cho dù tự do ở đây chỉ là tương đối - song, sự tự do tương đối này đã là rất quý - bởi, nó không còn bị "cầm tù" do cái vòng khắc nghiệt trên đầu.

Vậy, cái "vòng kim cô" trên đầu là gì ?

Nhà Phật gọi đó là Hữu vi. Hữu vi là gì ?
Như thế nào ?

Hữu vi là Hội nhóm; Đảng; Giáo phái; Tín ngưỡng; Tôn giáo ...

Các Hội nhóm; Đảng; Giáo phái; Tín ngưỡng; Tôn giáo ... này đều phải hội đủ ba đặc điểm chung, đó là: có điều lệ (những quy ước, điều kiện ...) ; có nghi thức, nghi lễ gia nhập ; có một vị tối cao để sùng bái, tôn thờ.

Hữu vi lớn có, bé có, mạnh có, yếu có. Lại có những Hữu vi với những điều lệ cầu kỳ, phức tạp; ngược hẳn những Hữu vi với những điều lệ giản đơn, sơ lược. Lại có những Hữu vi với những nghi thức, nghi lễ gia nhập sơ lược, giản đơn; ngược hẳn những Hữu vi với những nghi thức gia nhập hết sức phức tạp, cầu kỳ.

Cho dù Hữu vi thế nào đi chăng nữa, thì, tất cả Hữu vi đều chiếm giữ Tâm linh của con người đi theo mình. Tâm linh của con người theo Hữu vi nào đó - sẽ bị lệ thuộc và bị điều khiển, sai khiến bởi Hữu vi mà mình đã theo.

Một đặc điểm chung của những "nô lệ" này là: họ được "bơm" một "chất kích thích" - khiến những "nô lệ" này luôn cảm thấy mình là to lớn, là quan trọng, và là bề trên đối với những kẻ "tâm thường" - không theo pháp Hữu vi như mình. Bên cạnh đó, một số Hội nhóm; Đảng; Giáo phái; Tín ngưỡng; Tôn giáo ... lại còn cho cả những vật chất, danh

phận ... khiến cho những "tín đồ" của mình càng cảm thấy mình có ý nghĩa hơn nên càng ra sức phục vụ ...

Than ôi,
Phật Thích Ca Mâu Ni đã nói trong bộ kinh Kim Cang:

*Tất cả pháp Hữu vi
Như mộng huyễn, bào ảnh
Như sương, như chớp lờ
Hãy quán chiếu như thế.*

(Thiền sư Thích Nhất Hạnh dịch)

Đánh đổi Tâm linh mình để nhận lấy chút bổng lộc hèn mọn;
Chịu tròng vào đầu mình cái "vòng kim cô" (nếu là thực thể thì đó là cái còng trên tay; cái cùm dưới chân) để nhận lấy chút danh phận hão huyền ...

Tự do - cho dù là chút tự do tương đối - đã không còn ... thì, việc đặt chân bước vào hành trình tìm tự do tuyệt đối cho mình - liệu được sao ?

Bồ Đề

18.01.2024

*Tất cả công đức từ tập sách này xin nguyện
hồi hướng cúng dường muôn loài chúng
sinh và thập phương chư Phật.*